

עלון שבועי נחלת שדה

חידושי תורה בדרך הדרוש והאגדה על פרשת השבוע

מאת מחבר סדרת הספרים "נחלת שדה" על התורה והמועדים

שבועות שנה ב' גליון 92

לתגובות/הערות/דרשות והרצאות ניתן לפנות לטלפון – 050-4145482,

ניתן לקבל את העלון במייל chagithen@neto.net.il

הנושא: האש הפנימית והחיצונית שבלומדי התורה

וכן מצינו בתוספות (חגיגה טו.), אצל רבי אליעזר ורבי יהושע שלמדו תורה בברית של אלישע בן אבויה וירדה אש מן השמים. יעו"ש המעשה.

וכמו שמצינו בענין אש המערכה אשר על המזבח, שלמדים מן הכתוב: "ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח", (ויקרא א', ז') "אע"פ שאש יורדת מן השמים מצווה להביא מן ההדיוט" (יומא כא:), כך לומדי התורה בוערת בהם אש פנימית ונוסף על כך יורדת אש מן השמים. עד שזוכים שמתקיים בהם "תלמידי חכמים כל גופן אש" (סוף מסכת חגיגה).

בזה יש לבאר דברי הגמרא בחגיגה (יד:), ת"ר מעשה ברבן יוחנן בן זכאי שהיה רוכב על החמור והיה מהלך בדרך ור' אלעזר בן ערך מחמר אחריו אמר לו רבי שנה לי פרק אחד במעשה מרכבה אמר לו לא כך שניתי לכם ולא במרכבה ביחיד אלא א"כ היה חכם מבין מדעתו אמר לו רבי תרשיני לומר לפניך דבר אחד שלמדתני אמר לו אמור מיד ירד רבן יוחנן בן זכאי מעל החמור ונתעטף וישב על האבן תחת הזית אמר לו רבי מפני מה ירדת מעל החמור אמר אפשר אתה דורש במעשה מרכבה ושכינה עמנו ומלאכי השרת מלוין אותנו ואני ארכב על החמור מיד פתח ר"א בן ערך במעשה המרכבה ודרש וירדה אש מן השמים וסיבבה כל האילנות שבשדה פתחו כולן ואמרו שירה מה שירה אמרו (תהילים קמ"ח, ז') הללו את ה' מן הארץ תנינים וכל תהומות עץ פרי וכל ארזים הללויה נענה מלאך מן האש ואמר הן הן מעשה המרכבה עמד רבן יוחנן בן זכאי ונשקו על ראשו ואמר ברוך ה' אלהי ישראל שנתן בן לאברהם אבינו שיודע להבין ולחקור ולדרוש במעשה מרכבה יש נאה דורש ואין נאה מקיים נאה מקיים ואין נאה דורש אתה נאה דורש ונאה מקיים אשריך אברהם אבינו שאלעזר בן ערך יצא מחלציד. ע"כ.

כתב הרמח"ל בספרו דרך עץ חיים וז"ל: הנה בדקדוק גדול נמשלה לאש ובהשוואה מדוקדקת, כי כאשר תראה הגחלת שאינה מלובה, השלהבת היא בתוכה כמוסה וסגורה, אשר בהפיח בה אז תתפשט ותתלהב ותצא מתרחבת והולכת, ובשלהבת ההיא נראים כמה מיני גוונים, מה שלא נראה בתחילה בגחלת, והכל מן הגחלת יוצא. כן התורה הזאת אשר לפנינו, כי כל מלותיה ואותיותיה כמו גחלת הן, אשר בהצית אותן כן כאשר הן, לא ייראו כי אם גחלים וגם כמעט עמומות. ומי שישתדל לעסוק בה, אז תתלהב מכל אות שלהבת גדולה, ממולאה בכמה גוונים – הן הידיעות העומדות צפונות בתוך האות ההיא וכו'. ע"כ.

נמצא, כי לכל יהודי ויהודי יש בקרבו גחלים עוממות, ועל ידי לימוד התורה הוא מבעירם ומלבה עד שפורצת האש מהם. ומשום כך ה"אור זרוע" (מובא בספה"ק פרי צדיק פרשת בשלח אות ה'), פירש את הביטוי "עם הארץ" מלשון גחלים עוממות, שאין בהם אור תורה. היינו, שאינם מלבים את הגחלים הנמצאים בתוך נשמתם.

אולם לבד מהבעירה הפנימית הקיימת על ידי לימוד התורה מצטרפת בעירה חיצונית הבאה מלמעלה, וכמו שמצינו בברכות (יז:): אמר רב אשי: בני מתא מחסיא אבירי לב נינהו דקא חזו יקרא דאורייתא תרי זמני בשתא (שהיו נאספים שם ישראל באדר לשמוע בהלכות הפסח מדרש דרב אשי ובאלול לשמוע הלכות החג, רש"י) ולא קמגייר גיורא מינייהו. ע"כ. וכתוב התוס' וז"ל: וראיתי בספר העתים שחבר הרב רבי יהודה בר ברזילי ששמע שהיה עמוד של אש יורד מן השמים עליהם בכלה דאלול ובכלה דאדר. ע"כ. נמצא כי אש היתה יורדת מן השמים על לומדי התורה.

ויש לדקדק מדוע התיישב רבן יוחנן זכאי תחת עץ הזית?

ויש לומר, כי לזית בפנימיותו יש שמן – חומר תבערה, מרמז על התבערה הפנימית הקיימת בכל יהודי על ידי לימוד התורה, אולם זית יש בו גם פרי חיצוני, לרמז, כי נוסף על האש הפנימית יורדת אש מן השמים.

אומר הכתוב בשיר השירים (ח, ו'): "רשפיה רשפי אש שלהבת י-ה", התורה בתחילה היא רשפי אש, אולם ככל שמרבה ומוסיף על לימודו הרי שהתבערה עולה ומתפרצת עד שנעשית שלהבת. וזהו שאמרו חז"ל (מועד קטן טז:): כל הלומד תורה מבפנים תורתו מכרזת עליו מבחוץ. כי על ידי לימוד התורה האש בנשמתו גודלת ומתרבה עד שמתפרצת החוצה, ואז גם העומדים סביבו מרגישים זאת ונמשכים אליו.

זהו גם מה שמצינו "חכמת אדם תאיר פניו", כי פנים מלשון פנימיות, האור היוצא מפניו של תלמיד חכם נובע מהאש הפנימית הבווערת בקרבו, וזהו שמצינו אצל משה רבינו (בבא בתרא עה.) "פני משה כפני חמה ופני יהושע כפני לבנה", האש הפנימית הפורצת החוצה דרך הפנים.

ראוי לציין בזה, הגמרא בשבת (פח.) אומרת, "ויתיצבו בתחתית ההר", אמר רב אבדימי בר חמא בר חסא מלמד שכפה הקדוש ברוך הוא עליהם את ההר כגיגית ואמר להם אם אתם מקבלים התורה מוטב ואם לאו שם תהא קבורתכם.

והקשו התוס': ואף על פי שכבר הקדימו נעשה לנשמע? שמא יהיו חוזרים כשיראו האש הגדולה שיצאתה נשמתו.

שאל על כך הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצוק"ל, אם היה חשש שעם ישראל יחזרו בהם, אז אולי כדאי היה לוותר על האש הגדולה?

אלא למדנו כאן, שהחפצא של תורה, זה "אש גדולה".

בדרך זו משפיע הרב על תלמידו, וכשם שמצינו בחולין (קלז:): כי סליק איסי בר היני אשכחיה לרבי יוחנן דקא מתני ליה לבריה רחלים, אמר ליה: אתנייה רחלות! אמר ליה: כדכתיב (וישלה ל"ב) "רחלים מאתיים", אמר ליה: לשון תורה לעצמה לשון חכמים לעצמן. אמר ליה: מאן ריש סדרא בבבל? אמר ליה: אבא אריכא, אמר ליה: אבא אריכא קרית ליה? דכירנא כד הוה יתיבנא אחר י"ז שורות אחוריה דרב קמיה דרבי, ונפקי זיקוקין

דנור מפומיה דרב לפומיה דרבי, ומפומיה דרבי לפומיה דרב, ולית אנא ידע מה הן אמרין, ואת אבא אריכא קרית ליה!

נמצא כי הרב אחר שזכה שכולו תבערת אש עד שפורצת החוצה, אזי כשמלמד את תלמידו, ניצוצי אש יוצאים מפיו אל התלמיד, ומבעירים את הגחלים העוממות שבקרבו.

וזהו שאמרו חז"ל (חגיגה טו: מועד קטן יז:): מהו שכתוב: "כי שפתי כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך ה' צבאות הוא" (מלאכי ב', ז')? אם דומה הרב למלאך ה' צבאות יבקשו תורה מפיהו ואם לאו אל יבקשו תורה מפיהו. ע"כ. והיינו, רק רב אשר זכה להיות תבערת אש כמלאך, אשר עליהם נאמר (תהילים ק"ד, ד') "משרתיו אש לוהט", אזי ניצוצי אש יוצאים מפיו לתוך תלמידו, ולכן יבקשו תורה "מפיהו" דייקא, מאותם ניצוצי אש היוצאים מפיו.

וזהו ששנינו במסכת סוכה (כח.): שמונים תלמידים היו לו להלל הזקן, שלשים מהן ראויים שתשרה עליהן שכינה כמשה רבינו, ושלשים מהן ראויים שתעמוד להם חמה כיהושע בן נון, עשרים בינונים: גדול שבכולן יונתן בן עוזיאל, קטן שבכולן רבן יוחנן בן זכאי. וכו'. אמרו עליו על יונתן בן עוזיאל בשעה שיושב ועוסק בתורה – כל עוף שפורח עליו מיד נשרף.

והריטב"א (שם) הביא את קושיית הירושלמי: שאלו בירושלמי, התלמיד כך הרב מהו? והשיבו, שהתלמיד תוך ד' אמות ברם הרב אפילו חוץ לד' אמות. ע"כ. ולדרכינו ביאורו, ד' אמות משמשות מקומו של אדם, והיינו, יונתן בן עוזיאל שעדיין האש שבקרבו לא היתה עבור האחרים ולא פרצה החוצה לכן היא הצטמצמה בארבע אמות, לא כן אצל הלל הזקן אשר כבר נתעלה להיות רב וללמד תלמידים, הרי שהאש שבקרבו פרצה והשפיעה גם לאחרים ולכן שרף אף מחוץ לד' אמותיו.

בזה יתבאר דברי האריז"ל בשער הגלגולים (הקדמה י') וז"ל: אבל ענין הרב עם התלמיד, כבר נתבאר אצלינו לקמן, כי הרב נותן רוחא גו תלמידיה, ע"ד האב לבנו, אלא שהוא חבור יותר נמרץ, כי לעולם ועד נשאר ההוא רוחא עם התלמיד קיים לעולם לא יפרדו, בסוד ותדבק נפש דוד ביהונתן. וזהו טעם יתרון כבוד הרב מכבוד האב. עכ"ל.

ולדרכינו יש לפרש זאת, כי הרב כשמלמד את תלמידו, האש שבוערת בקרבו פורצת החוצה דרך פיו ונכנסת לקרבו של התלמיד ובווערת בו ללא הפסק, והיא אותו "רוחא" של הרב המסייעת לו בעבודת ה'.

בשורה משמחת לקהל הרחב!

בעזרתו יתברך יצא לאור דיסק שמע משיעוריו של הרה"ג

הרב איתי חיים בן אהרן שליט"א

לפרטים והזמנות: 0527128455

שמעו ותחי
נפשכם